

І.М. Вагнер

Львівський інститут банківської справи УБС НБУ, vim280707@meta.ua

Найважливішою ознакою сучасного економічного аналізу є його орієнтація на стратегічний вектор досліджень, який передбачає насамперед комплексне дослідження внутрішніх економічних процесів на підприємстві з урахуванням впливу зовнішнього середовища. При цьому, напрям впливу на суб'єкт господарювання може бути як із зовні, так і навпаки. Передусім, досліджують чинники зовнішнього середовища, вивчають їх можливий вплив на розвиток підприємства, визначають оптимальні шляхи досягнення цільових орієнтирів, зокрема адаптації до зовнішнього середовища та впливу на зовнішнє середовище через реалізацію внутрішніх сильних сторін та конкурентних переваг [1, с. 328-335].

На сьогоднішній день, проблемами ролі економічного аналізу як дієвого інструменту для прийняття стратегічних рішень займається велика кількість економістів та науковців, таких як: В.М. Івахненко, В.О. Мец, А.Ф. Павленко, Є.В. Мних, В.І. Захарченко, І.М. Парасій-Вергуненко, Чумаченко М.Г., Тарасенко Н.В. та інші. Всі вони приділяють значну увагу теоретичному підходу до вирішення проблем, з якими може зіткнутися суб'єкт підприємницької діяльності, здійснюють розробку методології економічного аналізу та її практичне втілення. Проте, на наш погляд, слід відмітити, що сучасний економічний аналіз потребує більш детального та глибокого вивчення.

На нашу думку, на сьогоднішній день, економічний аналіз – це система, що відображає процес впливу на дійсність, тобто як вид діяльності, формує спосіб використання суб'єктом властивостей об'єктів та взаємовідносин між ними при вирішенні завдань управління за допомогою взаємозв'язку відповідних методів, організаційних форм, технологій.

На наш погляд, можна виділити наступний спектр основних завдань сучасного економічного аналізу:

- аналіз і оцінка трансформації ринкового середовища;
- оперативна оцінка економічної ситуації внутрішнього та зовнішнього середовища за станом, який склався чи може скластися;
- визначення механізмів запобігання кризовим явищам економічних систем різного рівня;
- постійний моніторинг відхилень показників оперативного управління від їх регламентованих значень за місцем, причинами та відповідальністю осіб;
- обґрунтування заходів та підготовка варіантів рішень;
- аналіз резервів стабілізації економічного зростання;
- подання оперативної та достовірної аналітичної інформації органам управління за визначеними регламентами або на запит користувачів;
- визначення прискореного досягнення поставленої мети;
- дослідження комерційного ризику.

Пріоритетними аспектами сучасного економічного аналізу визначають актуальність та ефективність аналітичних досліджень у стратегічному та поточному управлінні. Саме інтеграція досягнення тактичних цілей і реалізація стратегічної мети змінює не лише критерії оцінки, а й відносну цінність аналітичної діагностики і пошуку. Висока динамічність змін внутрішнього і зовнішнього економічного середовища передбачає вдосконалення методики й організації оперативного економічного аналізу, спрямованого на забезпечення управління своєчасною дієвою інформацією про зміну економічної ситуації, причини цієї зміни та відхилень від регламентованих параметрів з метою своєчасного напрацювання рішень, які спрямовані на запобігання та усунення негативних процесів і ефективне маневрування виробничими ресурсами та капіталом. В умовах постійної зміни ринкової кон'юнктури до сфери дослідження оперативного аналізу потрапляє постійний моніторинг економічного середовища з метою використання найсприятливіших умов бізнесу, вигідного маневрування виробничо-фінансовими ресурсами, мінімізації неминучих втрат та інше [2].

Концептуальну основу сучасного економічного аналізу складає єдність методологічного й організаційного забезпечення прийняття та оцінки ефективності виконання управлінських рішень у часі та просторі, зміни та розвитку економічних систем будь-якого рівня.

Доцільно виокремити особливості сучасних змін економічного аналізу порівняно з традиційними його формами(рис. 1) .

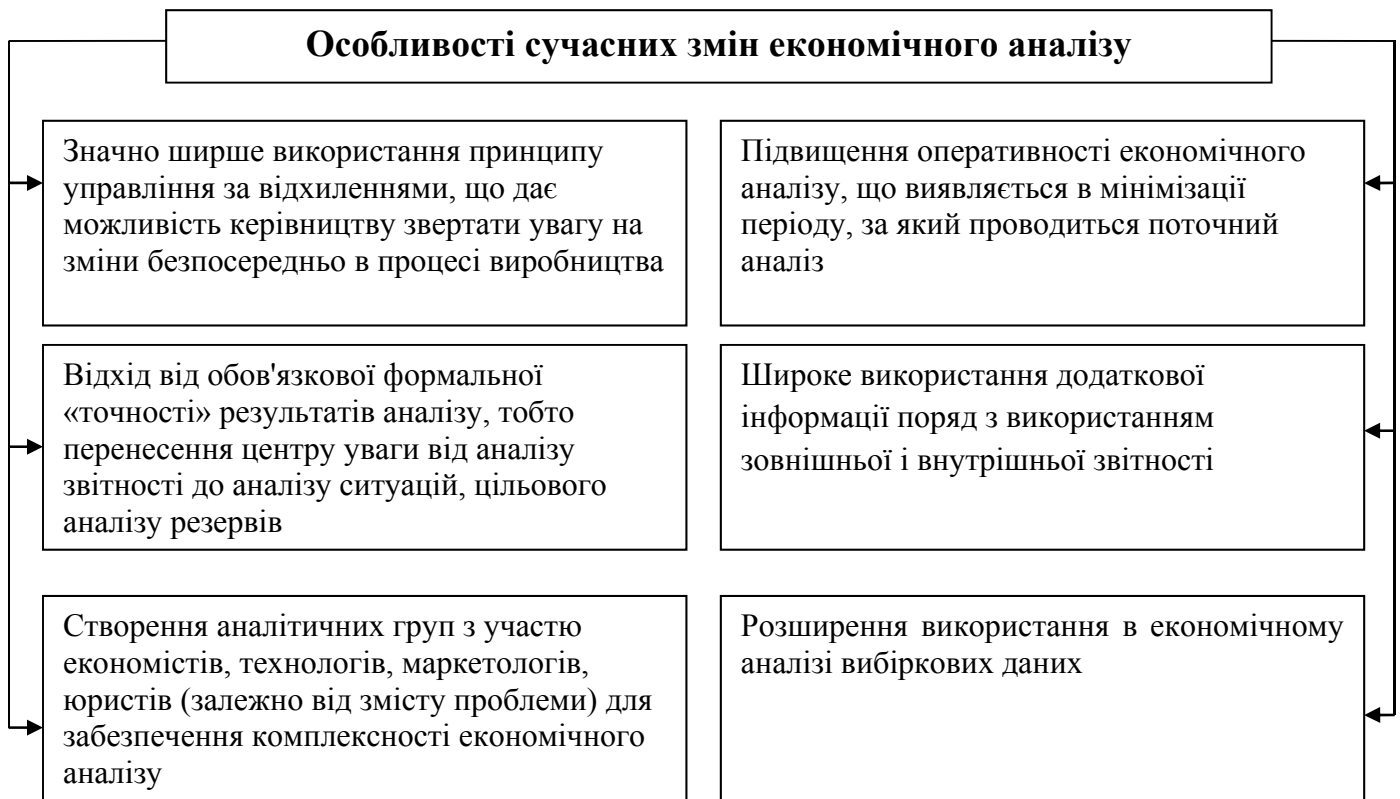

Рис. 1. Особливості сучасних змін економічного аналізу порівняно з традиційними його формами Проте, на сьогодні, існує ряд проблем, що постають в аналітичній роботі підприємства, а саме:

- більшість підприємців, які зіштовхуються з перешкодами, не задумуються над необхідністю та важливістю саме економічного аналізу своєї діяльності, а тому взагалі його не здійснюють;
- по-друге, на підприємствах відсутні кваліфіковані економісти, які могли б ефективно здійснювати аналіз основних показників діяльності підприємства та своєчасно розробляти можливі шляхи виходу з кризових ситуацій (зниження рівня збуту продукції, зменшення кількості потенційних клієнтів, захоплення запланованої частки ринку конкурентом тощо).
- не достатньою мірою використовується автоматизація інформаційної бази економічного аналізу на підприємствах [3].

Незважаючи на виокремленні вище проблемні питання, на сьогоднішній день, науковці виділяють наступні можливі перспективи та напрями розвитку економічного аналізу:

- перегляд традиційних прийомів дослідження і засвоєння, оцінки та аналізу багатьох нових економічних категорій щодо відповідності їх ринковим умовам;
- упровадження ситуаційного комерційного аналізу, заснованого на комп'ютерній технології обробки оперативних інформаційних масивів за умов заглиблення комерційного ризику;
- створення та розвиток комплексних автоматизованих систем комерційної інформації;
- необхідність розробки єдиної системи економічного аналізу, яка б інтегрувала аналіз діяльності на всіх рівнях та базувалась на єдиній обґрунтованій системі оцінних показників ефективності господарювання підприємств і їхніх підрозділів;
- запровадження системи різнострокових прогнозів, що базувалась б на виявлених аналізом закономірностях і тенденціях;
- підвищення оперативності економічного аналізу, удосконаленні організаційних форм аналітичної роботи та перебудова інформаційних потоків;
- широке застосування економіко-математичних методів й персональних комп'ютерів, що дасть змогу скоротити протяжність інформаційних потоків, знизити ймовірність помилок під час обробки та користування даними;
- створення єдиної обґрунтованої системи оцінювальних показників ефективності діяльності підприємства;

- розробка багатоваріантних розв'язань аналітичних задач та методика вибору з них того варіанта, який буде оптимальним для заданих параметрів [4, 5].

Ми погоджуємося з думкою вчених щодо перелічених можливих перспектив та напрямів розвитку економічного аналізу, оскільки трансформація суспільства, орієнтація на ринкові відносини та швидкі темпи інтеграційних процесів передбачають перегляд традиційного розуміння багатьох економічних категорій, переоцінки цінностей і критеріїв економічного життя, формування нового економічного мислення. Сучасним змістом наповнюється управління господарськими процесами, пріоритетними стають економічні важелі впливу. Це розширює сферу наукових досліджень загалом та зону застосування економічного аналізу зокрема.

Отже, економічний аналіз у системі управління здійснюється до ухвалення управлінського рішення (для дослідження критеріїв, цілей та індикаторів щодо їх обґрунтованості, доцільності, реальності, економічності, прогнозування рівня впливу різних чинників на результативність), у процесі виконання рішення (діагностика процесу виконання рішення за заданими критеріями за для постійного коригування дій для досягнення поставлених завдань) і за наслідками виконання рішення (для виявлення причинно-наслідкових зв'язків між явищами та процесами, впливу факторів на отримані результати, пошуку можливостей покращання результатів та здійснення процесу задля використання їх для прийняття наступних рішень).

Таким чином, економічний аналіз є важливим елементом в системі управління, виробництвом, дієвим засобом виявлення внутрішньогосподарських резервів, основою розробки науково обґрунтованих управлінських рішень, інструментом контролю за їх виконанням.

Список використаних джерел:

1. І.М. Парасій-Вергуненко. Еволюція розвитку економічного аналізу в стратегічно-орієнтованій системі управління. Фінанси, облік і аудит. 2011. № 18. С. 328-335
2. Є.Мних// Бухгалтерський облік і аудит «Сучасний економічний аналіз» -2006 - №1.
3. Хитрук Н.С. Бородій Л.Ю. Лобачева І.Ф. Розвиток економічного аналізу на підприємстві: проблеми та шляхи їх вирішення. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=31645>
4. Історія і перспективи розвитку економічного аналізу. Електронний ресурс. Режим доступу:http://bookdn.com/book_248_glava_5_1.2._%D0%86stor%D1%96ja_%D1%96_perspektivi.html
5. Історія та перспективи розвитку аналізу. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://cybernetics.kiev.ua/content/%D1%96stor%D1%96ya-ta-perspektivi-rozvitku-anal%D1%96zu>